

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUT- SKOTTETS BETÄNKANDE 36/2000 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om sjukförsäkringspremie, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 september 2000 en proposition med förslag till lag om sjukförsäkringspremie, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001 (RP 132/2000 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner

- en lagmotion med förslag till lag om sjukförsäkringspremie, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001 (LM 104/2000 rd — Maria Kaisa Aula /cent m.fl.) som remitterades till utskottet den 26 september 2000,
- en lagmotion med förslag till lag om sjukförsäkringspremie, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001 (LM 109/2000 rd — Eero Akaan-Penttilä /saml), som remitterades till utskottet den 3 oktober 2000,
- en lagmotion med förslag till lag om sjukförsäkringspremie, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001 (LM 116/2000 rd — Sulo Aittoniemi /alk), som remitterades till utskottet den 12 oktober 2000, och
- en lagmotion med förslag till lag om sjukförsäkringspremie, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001

(LM 147/2000 rd — Virpa Puisto /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 9 november 2000, samt

- en åtgärdsmotion om sänkt sjukförsäkringspremie för pensionärer (AM 16/2000 rd — Tuija Nurmi/ saml), som remitterades till utskottet den 21 mars 2000,
- en åtgärdsmotion om sänkt sjukförsäkringspremie för pensionärer (AM 29/2000 rd — Esa Lahtela / sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 21 mars 2000,
- en åtgärdsmotion om en sänkning av pensionstagarnas sjukförsäkringspremie (AM 52/2000 rd — Margareta Pietikäinen /sv) som remitterades till utskottet 21 mars 2000, och
- en åtgärdsmotion om slopad extra sjukförsäkringspremie för pensionärer (AM 103/2000 rd — Saara Karhu /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 5 april 2000.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Juha Rossi, social- och hälsovårdsministeriet
- budgetrådet Pertti Tuhkanen, finansministeriet
- ekonomiplaneringschef Hannu Häyry, Folkpensionsanstalten
- konkurrensrådet Topi Johansson, Konkurrensverket
- forskningschef Margareta Heiskanen, Kommunala arbetsmarknadsverket

- arbetsmarknadsombudet Kristian Brotherus, Kyrkans avtalsdelegation
- juristen Esko Salo, Kommunsektorns fackförbund KAT
- ombudsman Juhapekka Suutarinen, Servicearbetsgivarna
- ombudsman Mikko Nyssölä, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- arbetsmarknadsombudet Pertti Rauhio, Företagarna i Finland
- ombudsman Pentti Laakkonen och ombudsman Jukka Salminen, Eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunta.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

I propositionen föreslås en lag om sjukförsäkringspremier, sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift för 2001.

Den sjukförsäkringspremie som på grundval av pensionsinkomst tas ut av pensionstagare sänks med 0,30 penni, från 3,20 till 2,90 penni per skatteöre. Enligt förslaget skall den försäkrades sjukförsäkringspremie alltså vara 1,50 penni per skatteöre.

De avgifter som tas ut hos arbetsgivare ändras inte. Den folkpensionsavgift som 2001 uppbärs hos arbetsgivare inom den privata företagssektorn och hos de statliga affärsverk som omfattas av lagen om statens affärsverk uppgår till 2,00, 4,00 eller 4,90 procent av det lönebelopp som förskottsinnehållningen skall verkställas på. Avgiften är då beroende av avskrivningarnas storlek och lönebeloppet. I fråga om privata arbetsgivare och statliga affärsverk enligt ovan föreslås sjukförsäkringsavgiften vara 1,60 procent av lönerna. I fråga om kommunerna, samkommunerna och de kommunala affärsverken samt kyrkan som arbetsgivare föreslås folkpensionsavgiften vara 3,15 procent och sjukförsäkringsavgiften 1,60 procent av lönerna.

För staten och andra statliga inrättningar än affärsverk samt för landskapet Åland föreslås folkpensionsavgiften vara 3,95 procent och sjukförsäkringsavgiften 2,85 procent av lönerna.

Arbetsgivares folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift skall alltså tas ut på grundval av skattefri arbetsinkomst från utlandet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2001. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2001.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 104/2000 rd föreslås att sjukförsäkringspremien på grundval av pensionsinkomst sänks med 0,80 penni per skatteöre. Dessutom föreslås det att den lägsta folkpensionsavgiften för privata arbetsgivare och statens affärsverk sänks från 2,0 till 1,2 procent. Också kommunernas folkpensionsavgift föreslås bli sänkt från 3,15 till 2,85 procent. Sänkningarna träder enligt förslaget i kraft den 1 januari 2001.

I lagmotion LM 109/2000 rd föreslås att sjukförsäkringspremien på grundval av pensionsinkomst sänks med 0,85 penni per skatteöre från och med den 1 januari 2001.

I lagmotion LM 116/2000 rd föreslås att sjukförsäkringspremien på grundval av pensionsinkomst slopas från och med den 1 januari 2001.

I lagmotion LM 147/2000 rd föreslås att sjukförsäkringspremien på grundval av pensionsinkomst sänks med 0,70 penni per skatteöre. Dessutom föreslås att den pensionsavgift som tas ut hos kommunerna, samkommunerna, de kommunala affärsverken och kyrkan sänks med 0,40 procentenhet. Sänkningarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

Åtgärdsmotionerna

I åtgärdsmotion AM 16/2000 rd föreslås att riksdagen hemställer att regeringen skall vidta åtgärder för att den förhöjda sjukförsäkringspremien för pensionstagare skall sänkas till samma nivå som för personer i arbetsför ålder.

I åtgärdsmotion AM 29/2000 rd föreslås att riksdagen hemställer att regeringen skall vidta åtgärder för att slopa den extra sjukförsäkrings-

premien på 1,7 penni för pensionärer och att den årliga sänkningen av avgiften skall vara 0,85 penni.

I åtgärdsmotion AM 52/2000 rd föreslås att riksdagen hemställer att regeringen skall vidta åtgärder för att minska pensionärernas skatte-

börda och för att sänka den extra sjukförsäkringspremien för pensionstagare.

I åtgärdsmotion AM 103/2000 rd föreslås att riksdagen hemställer att regeringen skall vidta åtgärder för att den extra sjukförsäkringspremien för pensionstagare skall kunna slopas före utgången av 2002.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som nämns i propositionen och på grundval av erhållen utredning finner utskottet förslaget behövligt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Den förhöjda sjukförsäkringspremien för pensionstagare har tagits ut sedan 1993. Som mest har premien varit höjd med 3 penni per skatteöre.

De senaste åren har den förhöjda sjukförsäkringspremien för pensionärer sänkts gradvis. I år är förhöjningen 1,7 penni per skatteöre vid kommunalbeskattningen. I programmet för regeringen Paavo Lipponen II framhålls att den extra sjukförsäkringspremien för pensionärer kommer att sänkas ytterligare. Det är enligt utskottet nödvändigt att ytterligare sänka den extra sjukförsäkringspremien på grundval av pensionsinkomst. Utskottet föreslår att premien sänks med 0,80 penni 2002 och med 0,40 penni 2003. Då har den extra premien slopats fullt ut.

För att den förhöjda sjukförsäkringspremien för pensionärer inte skall slå så hårt mot pensionärernas nettointkomster föreslår social- och hälsovårdsutskottet att den extra sjukförsäkringspremien sänks med 0,50 penni från och med den 1 januari 2001, och inte med 0,30 penni som regeringen föreslår.

Enligt propositionen ändras inte de avgifter som tas ut hos arbetsgivarna. I sysselsättningsfrämjande syfte sänktes den lägsta folkpensionsavgiften för privata arbetsgivare tidigare i år. Efter denna sänkning har det varit en tydlig skillnad mellan avgifterna för arbetsgivare inom den offentliga sektorn och arbetsgivare inom den pri-

vata sektorn. I propositionen föreslås folkpensionsavgiften för den kommunala arbetsgivaren 2001 vara 1,15 procent och för staten 1,95 procent högre än den lägsta avgiften för privata arbetsgivare. Läget kan inte betecknas som väl balanserat, när offentligt arbete belastas av betydligt högre lönebikostnader än den privata sektorn. Också här understryker utskottet att en positiv sysselsättningsutveckling kan främjas genom att också folkpensionsavgiften för arbetsgivare inom den offentliga sektorn berörs av avgiftssänkningarna.

Utskottet föreslår att lagförslagen i lagmotionerna förkastas, eftersom beloppen i propositionen och utskottets förslag avviker från förslagen i lagmotionerna. De lagändringar som utskottet föreslår ligger i linje med förslagen i åtgärdsmotionerna. Utskottet föreslår därför att åtgärdsmotionerna godkänns.

Förslag till beslut

På grundval av det ovan stående föreslår social- och hälsovårdsutskottet vördsamt

att lagförslaget i propositionen i övrigt godkänns utan ändringar utom att 2 § godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagmotionerna LM 104/2000 rd, LM 109/2000 rd, LM 116/2000 rd och LM 147/2000 rd förkastas, och

att åtgärdsmotionerna AM 16/2000 rd, AM 29/2000 rd, AM 52/2000 rd och AM 103/2000 rd avböjs.

Utskottets ändringsförslag

2 §

Höjning av sjukförsäkringspremie

Hos en försäkrad som under 2001 får pensionsinkomst uppbärs, utöver vad som bestäms i

1 §, i sjukförsäkringspremie 1,20 penni för varje skattöre som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen för 2001. Denna höjning av sjukförsäkringspremien är dock högst 1,20 procent av den skattepliktiga pensionsinkomsten.

Helsingfors den 30 november 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
vordf. Timo Ihamäki /saml
medl. Merikukka Forsius /gröna
Tuula Haatainen /sd
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent
Valto Koski /sd
Marjaana Koskinen /sd

Pehr Löf /sv
Juha Rehula /cent
Päivi Räsänen /fkf
Raija Vahasalo /saml
Jaana Ylä-Mononen /cent
ers. Anne Huotari /vänst
Erkki Kanerva /sd.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Eila Mäkipää.

RESERVATION

*Motivering**Pensionstagarnas sjukförsäkringspremie bör slopas under valperioden*

Vårt förslag är att den extra sjukförsäkringspremien för pensionstagare skall sänkas från nuvarande nivå med 0,8 penni per skatteöre 2001. Utskottet föreslår en sänkning med bara 0,5 penni, vilket betyder att pensionärerna fortfarande betalar en 1,2 procent högre sjukförsäkringspremie än löntagarna. Detta helt utan anledning. Den högre sjukförsäkringspremien för pensionstagare bör äntligen slopas och det före utgången av valperioden. I vår reservation föreslår vi ett uttalande om att riksdagen förbinder sig att slopa sjukförsäkringspremien under denna valperiod. Resultatet av regeringspartiernas förhandlingar, som också finns inskrivet i betänkandet, det vill säga att den extra sjukförsäkringspremien skall slopas stegvis så att nedtrappningen år 2002 är 0,8 penni och år 2003 resterande 0,4 penni tillfredställer inte oss eftersom det saknar förankring. Enligt vår mening bör slopandet ske med tyngdpunkten förlagd tidigare under den pågående valperioden, något som regeringsgrupperna inte har godkänt, inte ens för det här året. Det uppnådda politiska samförståndet bör kunna befästas också genom ett beslut av riksdagen. Det handlar om rättvisa och om att rätta till orättvisorna från depressionsåren och engagemang att faktiskt göra det.

Arbetsgivarens folkpensionsavgift bör sänkas

Beskattningen bör inte enbart ses som en strukturell politisk fråga utan kan också speglas mot behovet av omstruktureringar. Höga skatter för lågavlönat arbete utgör ett hinder för att få och ge arbete. Till den ekonomiska utvecklingens hotbilder i vårt land hör långtidsarbetslösheten, att arbetslösheten bland äldre och folk utan utbildning stannar på en hög nivå.

Skattebesluten bör vara sådana att de tillåter en balanserad tillväxt och förbättrar sysselsättningen. Detta lyckas bäst om de nu aktuella skattebesluten uttryckligen går ut på att lätta skattebördan för låginkomsttagare. Ett effektivt sätt är att sänka både inkomstskatten och arbetsgivaravgifterna.

Arbetsgivarens folkpensionsavgift hör till de kostnader som belastar mest de arbetsintensiva företagen i Finland. En arbetsgrupp vid social- och hälsovårdsministeriet ledd av Tarmo Pukkila har konstaterat (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupps promemorior 1999:11) att det lämpligaste sättet att lindra arbetsgivaravgifterna just nu vore att sänka arbetsgivarens folkpensionsavgift inom ramen för den nuvarande graderingen.

Om sänkningarna riktas in på den lägsta avgiftsklassen, gynnar det i synnerhet den arbeidskraftsintensiva tjänsteproduktionen och arbetskraften med de lägsta inkomsterna.

Vi föreslår följaktligen att den lägsta avgiftsklassen för arbetsgivares folkpensionsavgift sänks i enlighet med lagmotion LM 104/2000 rd från nuvarande 2,0 till 1,2 procent. Detta borgar för den halvering av avgiften som arbetsgruppen Pukkila föreslagit.

Inkomstbortfallet till följd härav kompenseras delvis genom att de två högsta avgiftsklasserna höjs med 0,5 procentenhet. Eftersom arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringsavgift sjunker också nästa år, kommer ingen arbetsgivargrupps totala arbetsgivaravgifter att öka väsentligt.

Vi föreslår också att kommunernas och församlingarnas folkpensionsavgift sänks från nuvarande 3,15 till 2,8 procent redan nästa år. Genom denna åtgärd i kombination med skatteintäktsökningen till följd av den sänkta arbetslöshetsförsäkringsavgiften kunde kommunerna få en viss kompensation för det skatteinkomstbortfall som följer av att avdraget för inkomstens förvärvande vid kommunalbeskattningen höjs. Regeringen har trots löftet i regeringsprogram-

met inte gjort något för att kompensera kommunerna för skattebortfallet.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

*att 2 och 4 § i lagförslaget i betänkandet godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

*att ett uttalande enligt reservationen godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens ändringsförslag

2 §

Höjning av sjukförsäkringspremien

Hos en försäkrad som under 2001 får pensionsinkomst uppbärs, utan hinder av vad som bestäms i sjukförsäkringslagen (364/1963), i sjukförsäkringspremie 0,9 penni för varje skatteåter som har påförts den försäkrade vid kommunalbeskattningen för 2001. Denna höjning av sjukförsäkringspremien är dock högst 0,9 procent av den skattepliktiga pensionsinkomsten.

4 §

Arbetsgivares folkpensionsavgift

Utan hinder av vad folkpensionslagen (347/1956) föreskriver om beloppet av och grunden för arbetsgivares folkpensionsavgift uppbärs arbetsgivares folkpensionsavgift på det sammanräknade beloppet av till en arbetstagare under 2001 utbetald sådan lön på vilken förskottsinnehållning skall verkställas och den del av i 77 § inkomstskattelagen avsedd arbetsinkomst utomlands som betalas i pengar. I den del av arbetsinkomst utomlands som betalas i peng-

ar inräknas dock inte av arbetsgivaren betalda ersättningar för kostnader som föranleds av arbetet, till den del ersättningarna är skattefria enligt inkomstskattelagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Avgiften är följande:

1) hos privata arbetsgivare och hos sådana statliga affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk,

a) 1,20 procent,

b) 4,50 procent, om beloppet av de normala avskrivningar som en arbetsgivare som idkar affärsverksamhet och är skyldig att betala inkomstskatt till staten eller en i 4 § 1 mom. 1 punkten inkomstskattelagen avsedd näringsammanslutning som idkar affärsverksamhet, uppgivit i skattedeklarationen för 1999 och som gjorts på anskaffningsutgifterna för förslitning underkastade anläggningstillgångar, överstiger 300 000 mark och samtidigt utgör minst 10 och högst 30 procent av de löner som utbetalts under samma skatteår, eller

c) 5,40 procent, om beloppet av de nämnda avskrivningarna överstiger 300 000 mark och samtidigt utgör över 30 procent av de löner som utbetalts under den nämnda tiden,

2) hos kommuner och samkommuner samt kommunala affärsverk, hos den evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och kyrkliga samfälligheter samt hos ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar 2,8 procent,

3) hos staten och andra statliga inrättningar än de affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk samt hos landskapet Åland 3,95 procent.

Om arbetsgivarens räkenskapsperiod inte har löpt ut 1999, används vid fastställandet av storleken av en privat arbetsgivares folkpensionsavgift de uppgifter som lämnats i fråga om beskattningen för 1998 samt de löner som betalts ut under motsvarande tid.

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att den extra sjukförsäkringspremien för pensionstagare slopas före valperiodens utgång.

Helsingfors den 30 november 2000

Juha Rehula /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent
Niilo Keränen /cent

Inkeri Kerola /cent
Päivi Räsänen /fkf

